

‘Amoris Laetitia’ – “Blijheid/vreugde om de liefde”

Persconferenties in Rome, over de hele wereld en ook in Brussel: voorstelling door bisschop Luc Van Looy en theoloog Stijn Van den Bossche van de ‘exhortatie’ van paus Franciscus na de synodes over “De roeping en de zending van het gezin in de Kerk en de samenleving vandaag”.

Vrijdag 8 april

VOLLEDIGE TEKST VAN BISSCHOP VAN LOOY OP DE PERSCONFERENTIE:

<https://www.kerknet.be/bisdom-gent/persbericht/een-ander-gelaat-van-de-kerk>

en overzichtsartikel ‘Bisschop Van Looy en de synode over het gezin’:

<https://www.kerknet.be/bisdom-gent/artikel-nieuws/bisschop-van-looy-en-de-synode-over-het-gezin>

(www.bisdomgent.be)

DE TITEL VAN DE VERKLARING, BECOMMENTARIEERD DOOR STIJN VAN DEN BOSSCHE OP DE PERSCONFERENTIE:

“Deze titel is zeer bewust gekozen en zet de grondtoon van de exhortatie, hij zegt in feite al heel veel. Het zou een wereld van verschil zijn indien hier na ‘Evangelii gaudium’ bijvoorbeeld ‘Caritatis gaudium’ zou staan, wat men ook kan vertalen door ‘de vreugde van de liefde’. Waarom?”

Laetitia betekent ‘blijdschap’. Blijdschap is een bijzondere vorm van vreugde. Vreugde kan de christen ervaren en behouden in alle omstandigheden. Wie zich vandaag inzet voor de vluchtelingen die in Europa aankomen, kan bij alle onoplosbare miserie die hij of zij aantreft, toch een zekere diepere vreugde ervaren van iets te kunnen doen om hun lijden wat te verlichten, al was het maar door bij hen te zijn. Het is ook de blijvende ‘vreugde van het evangelie’, gaudium. Deze vreugde kan ook in het huwelijk, en zelfs “midden in het lijden” schrijft de paus, worden beleefd.

Maar om het huwelijk zélf is er laetitia : blijdschap, gejuich en gejubel, plezier. Dan zijn we in een andere toonaard. Blijdschap is er om iets moois, niet om ellende. Het huwelijk is iets prachtigs, dat ons verblijdt: dat is de grondtoon.

De liefde als ‘amor’ kent vier deelgebieden. Er is de vriendschap: ‘I like you, as a person’. Er is de verliefdheid, het ook erotische verlangen: ‘I want you, I need you’. Er is de naastenliefde, de caritas waarmee de typisch christelijke liefde vaak wordt aangeduid: ‘I care for you’. En er is de loyaliteit, tegenover familie of vaderland, bijvoorbeeld: ‘I belong to you’.

Maar in de liefde als amor én in het huwelijk komen deze alle vier samen: ‘I like you, I want you, I care for you, and I am forever yours’. Pas dat alles samen is ten volle ‘amor’: ‘I love you’. En dat is nu net de grondtoon van het huwelijk waaruit het gezin tot stand komt.”

<https://www.kerknet.be/kerknet-redactie/video/5-vragen-voor-bisschop-luc-van-looy-over-amoris-laetitia> en andere items op www.kerknet.be

CATHOBEL

<http://www.cathobel.be/2016/04/08/amor-laetitia-approche-inclusive/>

RADIO 1

De wereld vandaag

<http://www.radio1.be/programmas/vandaag/keert-de-katholieke-kerk-haar-kar> (Geert De Kerpel)

TERTIO

Bakens verzet

<http://www.tertio.be/bakens-verzet>

DHNet.be

Vidéo - François montre dans "Amoris Laetitia" un autre visage de l'Eglise (Mgr Van Looy)

<http://www.dhnet.be/video/francois-montre-dans-amoris-laetitia-un-autre-visage-de-l-eglise-mgr-van-looy-5707d71d35702a22d62edfd7>

BELGA

"Franciscus toont in 'Amoris Laetitia' een ander gelaat van de Kerk" (Luc Van Looy)

'Amoris Laetitia' (De vreugde van de liefde), de pauselijke brief waarin Franciscus de twee synodes over het gezin samenvat, vormt voor de Gentse bisschop Luc Van Looy een grondige verschuiving voor de Kerk. Van Looy, die deelnam aan de synode van vorig jaar, ziet een ander gelaat van de Kerk in de brief. Daarnaast beklemtoonde Van Looy vrijdagmiddag tijdens een persconferentie in Brussel, tegelijk met de voorstelling in Rome, dat 'Amoris Laetitia' geen doctrineel document is, maar "pastoraal". "Het vertrekt vanuit de realiteit zoals die is, in al haar complexiteit en diversiteit." Voor Van Looy is dit document allesbehalve een einde, maar eerder "a point of no return" voor de Kerk.

Over concrete kwesties spreekt Franciscus zich niet uit, maar Van Looy ziet de "inclusieve benadering" als baseline: "niemand wordt uitgesloten". "De Kerk moet er alles aan doen om mensen, in welke situatie ze zich ook bevinden, deel uit te laten maken van de gemeenschap", zegt Van Looy. "Dat keert als een refrein weer."

Franciscus schrijft onder meer dat mensen die uit de echt gescheiden zijn, "in geen geval geëxcommuniceerd" worden. "Over de eucharistie zegt hij dat ze geen beloning is voor de volmaakten, maar voedsel voor elke mens", zegt de Gentse bisschop.

Over holebi's gaat het slechts kort, legde theoloog Stijn Van den Bossche uit. "Het accent ligt op waardigheid en respect voor hen. De paus doet geen morele uitspraak over homoseksuele relaties op zich, maar stelt ook dat ze zeker niet gelijk te stellen zijn met het huwelijk."

Met de brief toont de Kerk haar pastoraal gelaat. "De Kerk werd dikwijls verweten dat ze optrad met het vermanende vingertje", aldus Van Looy. "Op het einde van de synode zei ik al dat dit voor mij het einde is van een oordelende en veroordelende Kerk, en dat blijkt ook uit deze tekst." In zijn tekst spreekt Franciscus niet zomaar algemene oordelen uit. "Elk land moet zoeken naar wat best past in de cultuur en gevoeligheden. De plaatselijke bisschoppenconferenties krijgen zo een belangrijke verantwoordelijkheid als het om concrete kwesties gaat."

Al aan het begin van de tekst, die ruim 200 pagina's telt, legt Franciscus uit dat hij "een ander pad heeft gekozen dan het duidelijke antwoord, en dat hij dat - in beide richtingen - afwijst", zegt Van

den Bossche. "Dus niet zomaar ingaan op vragen om veranderingen, maar die tegelijk ook niet afwijzen. Dat is een grote verandering."

Franciscus kondigde in 2014 twee synodes aan over "de roeping en zending van het gezin in de Kerk en de wereld van vandaag". De eerste vond plaats in oktober van dat jaar, een tweede, grotere, volgde in oktober vorig jaar. Van Looy spreekt daarom van een "synodaal proces, letterlijk een samen op weg gaan". "Er waren geen taboes, en de paus zelf moedigde aan om alles bespreekbaar te stellen."

BELGA

Amoris Laetitia - "Paus is vernieuwend en tegelijk voorzichtig genoeg" (Rik Torfs)

Na de twee synodes over het gezin die paus Franciscus de voorbije twee jaar samenriep, is het vrijdag voorgestelde "Amoris Laetitia" dat hij over de synodes schreef "vernieuwend, maar tegelijk ook voorzichtig genoeg". Dat meent de Leuvense rector en specialist kerkelijk recht Rik Torfs. "Vorzichtig, omdat hij een moeilijke kwestie zoals het homohuwelijk grotendeels terzijde laat liggen. Hij kon politiek ook moeilijk anders." Vernieuwend omdat Franciscus afstapt van het toepassen van grote principes, zoals zijn voorgangers dat deden, maar er daarentegen voor pleit geval per geval te bekijken.

Over gestrande huwelijken, of echtgescheidenen die burgerlijk hertrouwd zijn, heeft Franciscus het wel uitgebreid. "Hij blijft in die kwestie het belang van het huwelijk verdedigen, maar vraagt ook te kijken naar de voorgeschiedenis", zegt Torfs. "Hij wil niet zomaar abstracte principes toepassen op concrete gevallen. Daarin ligt het verschil met zijn voorgangers Johannes-Paulus II en Benedictus XVI, die uitgingen van het principe 'dura lex, sed lex'. Franciscus keert terug naar de aloude katholieke traditie van het 'gevormde geweten'."

Torfs vindt het jammer niet meer over homoseksualiteit te lezen in "Amoris Laetitia". "Maar het is ook te begrijpen dat hij hierin niet verder ging, omdat hij met een erkenning van het homohuwelijk intern op heel wat tegenstand zou botsen." Torfs verwijst naar Afrika en Latijns-Amerika waar zo'n huwelijk, zowel in de Kerk als in de maatschappij, veel minder aanvaard zou worden. "Hij gaat natuurlijk niet zover dat hij nog maar door een beperkte minderheid gevolgd zou worden."

Deze pauselijke brief toont voor Torfs aan dat Franciscus voor een andere koers gaat. "Of 'Amoris Laetitia' de essentie wordt van zijn erfenis, zal afhangen van de tijd die hij nog krijgt", meent de KUL-rector. "Hoe langer hij aanblijft, hoe meer bisschoppen en kardinalen in zijn lijn hij kan aanstellen. Daarnaast geeft meer tijd hem ook de mogelijkheid het financieel beheer van het Vaticaan en de organisatie van de curie aan te pakken."

VRT-Journaal 19 uur

http://rtv.auxipress.be/Alerts/20160408%20-%20EEN_TJ%2019h%20-%20Part2-31471-1065865.mp4
(met bisschop en Stijn Van den Bossche)

TERZAKE

Een brief van de paus (met bisschop, Lieven Boeve en Rik Torfs)

<http://www.canvas.be/video/terzake/voorjaar-2016/vrijdag-8-april-2016/een-brief-van-de-paus>

HET NIEUWSBLAD.BE

Rik Torfs: "Deze paus durft eindelijk te breken met het verleden"

http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20160408_02226116

DESTANDAARD.BE

De paus breekt (voorzichtig) met het verleden. Paus Franciscus over de blijdschap van de liefde
http://www.standaard.be/cnt/dmf20160408_02226279

DEREDACTIE.BE

Paus pleit voor warmer onthaal moderne gezinsvormen binnen de Kerk

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2623477> (met o.m. Geert De Kerpel in journal 13 uur)

RTL (journal 19 uur)

<http://rtv.auxipress.be/ExternalVideo/Alert/ISB3TTU2EPI%3D>

(met bisschop en Stijn Van den Bossche)

DE STANDAARD AVOND

Cover: "De Kerk op point of no return"

BRIEF VAN DE DAG

PAUS FRANCISCUS OVER DE BLIJDSCAP VAN DE LIEFDE

De paus breekt (voorzichtig) met het verleden

In een brief over de rol van het gezin in de kerk roept de paus de kerk op om niet langer stenen te gooien naar wie niet kan voldoen aan het ideaalbeeld van de kerk. De Gentse bisschop, Luc Van Looy, heeft het over 'een ander gelaat van de kerk', al zullen progressieve elementen in de kerk wellicht vinden dat de tekst niet ver genoeg gaat.

BART VAN BELLE, STIJN COOLS

Evenwichtsoefening van 200 pagina's

Het lijvige document met de titel *Amoris laetitia* ('De blijdschap van de liefde') telt meer dan 200 pagina's en behandelt in 9 hoofdstukken de rol van het gezin in de kerk. Het document is de pauselijke conclusie van de twee bisschoppensynodes die de voorbije jaren werden gehouden. Zowel in 2014 als 2015 kwamen bisschoppen uit de hele wereld in Rome samen om drie weken lang na te denken over de rol van het gezin in de kerk. Een bijzonder gevoelig thema, want op de jongste bisschoppensynode in het najaar van 2015 stonden progressieve en conservatieve bisschoppen lijnrecht tegenover elkaar toen de houding tegenover holebi's en ongehuwd samenwonenden ter sprake kwam.

De verdeeldheid over die thema's in de kerk maakt dat *Amoris Laetitia* vooral een delicate evenwichtsoefening geworden is en niet het revolutionaire manifest waarop progressieve en hervormingsgezinde elementen in de kerk gehoopt hadden.

Het document bevestigt de traditionele kerkelijke leer rond het huwelijk en bevat geen nieuw standpunt over gescheiden en hertrouwde gelovigen of het homohuwelijk. Maar toch breekt de paus met het verleden.

1) Over het traditionele gezinsmodel

In een leeswijzer die het Vaticaan de voorbije dagen naar de bisschoppen stuurde, schrijft de paus dat de kerk een open houding wil aannemen en vraagt hij een positieve en gastvrije benadering van

gelovigen die niet in het traditionele gezinsmodel van de katholieke kerk passen: homostellen, gescheiden en hertrouwde mensen en andere 'onvolmaakte katholieken'.

'We moeten moeite doen om diversiteit te accepteren en het gesprek aangaan met wie anders denkt', zegt de paus, een houding die in contrast staat met het vermanende toentje waarop de voorgangers van Franciscus zich uitlieten over echtscheidingen en homoseksuele relaties.

De paus roept in *Amoris laetitia* op tot meer medeleven en een kerk die zich openstelt voor gelovigen op wie tot dusver iets of veel viel aan te merken, zoals gescheiden of hertrouwde mensen, maar schrijft tegelijkertijd dat hij niet kan instaan voor een nieuw pakket algemene regels, geschikt voor alle gevallen.

Paus Franciscus vindt dat de kerkelijke blik op het gezin beter moet aansluiten op de hedendaagse realiteit. 'De kerk moet ook in zogeheten irreguliere situaties het goede proberen te zien en te waarderen', aldus de kerkleider. Hij dringt erop aan dat pastoors en bisschoppen harde veroordelingen van dergelijke situaties vermijden en verzet zich tegen het al te ijverig streven naar het naleven van de regeltjes.

2) Over abortus en contraceptie en seks

Franciscus blijft zich in *Amoris laetitia* wel uitspreken tegen abortus en (in mindere mate) contraceptie en veroordeelt nogmaals het seksueel misbruik in de kerk. Maar tegelijkertijd heeft de paus kritiek op de kerk zelf die het huwelijk 'te abstract' en 'te idealistisch' heeft voorgesteld. Priesters moeten voor de paus ook erkennen dat er tussen theorie en praktijk nogal eens een kloof gaapt. En als het niet kan zoals het moet, moet het soms maar zoals het kan. 'We mogen het huwelijk niet excessief idealiseren', klinkt het.

3) Over de communie voor gescheiden/hertrouwde gelovigen

Er werd de voorbije dagen vooral uitgekeken naar Franciscus' standpunt over gescheiden en hertrouwde gelovigen. Die mogen op dit moment niet ter communie gaan, aangezien hun eerste huwelijk voor de kerk nog steeds geldt en ze dus in zonde zouden leven.

Aan dat principe verandert niets, al laat de paus wel een opening door te stellen dat priesters of bisschoppen geval per geval kunnen beslissen of een gescheiden en hertrouwde katholiek toch opnieuw ter communie kan gaan. Het is een praktijk die op vandaag al in enkele parochies wordt toegepast.

De paus vindt ook dat gescheiden katholieken die hertrouwd zijn, een meer actieve rol mogen spelen in de kerk. 'Het is belangrijk dat zij zich deel voelen van de kerk en dat hun deelname aan de gemeenschap wordt aangemoedigd', klinkt het in het document.

4) Over het homohuwelijk

Ook op het vlak van homoseksualiteit wil de paus dat de focus verschuift naar een respectvolle betrokkenheid tussen de kerk en homo's. 'Ik wil benadrukken dat eenieder, ongeacht zijn seksuele voorkeur, in zijn waarde moet worden gelaten en met respect moet worden ontvangen', schrijft de paus onder meer.

Maar het homohuwelijk gelijkschakelen met een traditioneel huwelijk doet de paus niet. 'Er is geen enkele basis om een parallel te trekken tussen homoseksuele verbintenissen en het huwelijk als ontwerp van God. De kerk doet op geen enkele manier afstand van het ideaal van het huwelijk.'

5) Over het einde van het celibaat?

Paus Franciscus erkent dat celibataire priesters niet altijd goed voorbereid zijn op de begeleiding van echtparen. Zo schrijft hij dat 'het gewijde ambtsdragers gewoonlijk aan een passende opleiding ontbreekt om met de veelzijdige actuele problemen van het gezin om te gaan'. Daarom wil hij gezinnen ook betrekken bij de priesteropleiding en stelt de paus dat 'de lange oosterse traditie van de gehuwde priesters nuttig zijn'.

Die passage kan er volgens kerkwatchers op wijzen dat het celibaat wel eens het thema van de volgende bisschoppensynode zou kunnen worden.

Reacties: 'a point of no return voor de Kerk'

Volgens de **Gentse bisschop, Luc Van Looy**, toont de pauselijke brief een ander gelaat van de kerk. Van Looy beklemtoonde vanmiddag op een persconferentie dat *Amoris Laetitia* geen doctrinair document is, maar 'pastoraal'.

'Het vertrekt vanuit de realiteit zoals die is, in al haar complexiteit en diversiteit', aldus Van Looy, die de brief niet ziet als een eindpunt, maar als een 'a point of no return' voor de kerk.

'De tijd terugdraaien zit er niet meer in. Deze paus beschrijft verschillende situaties, waarover we als kerk goed moeten nadenken: wat met alleenstaanden, wat met samenwonenden. Hij heeft daar aandacht voor. Deze paus doet dat vanuit de realiteit. Eerst zien en begrijpen vooraleer te beslissen. Dat was minder zichtbaar bij zijn voorgangers. Daardoor komt er nu ook meer verantwoordelijkheid bij de bisschoppen te liggen om bepaalde beslissingen te maken', aldus Van Looy.

Dat de brief geen duidelijke richtlijnen bevat, maakt volgens Van Looy deel uit van het proces. 'Er zullen wel mensen zijn geweest die dat verwacht hadden: een paus die zegt "Dit mag niet, dat mag niet". Dat staat er inderdaad niet zo in. Maar ook dat maakt deel uit van het proces.'

De bisschop ziet in het hele document een 'inclusieve benadering'. 'Niemand wordt uitgesloten. De kerk moet er alles aan doen om mensen, in welke situatie ze zich ook bevinden, te laten deel uitmaken van de gemeenschap. Dat keert als een refrein weer. Wat voor mij belangrijk is, is dat in deze de bredere dialoog geopend is tussen verschillende groepen.'

Een erkenning van het homohuwelijk lijkt veraf volgens de tekst. 'Maar er staat wel een oproep in tot het erkennen en respecteren van deze geaardheid. Openheid is zeer belangrijk voor deze paus. We zitten nu in een proces. Misschien leidt dat in de toekomst wel tot een vorm van erkenning, zonder dat dat een gelijkstelling met het huwelijk betekent', besluit Van Looy.

Reacties: 'Een milde paus'

Kerkjurist Rik Torfs vindt vooral de toon van de paus heel mild. 'Dat is echt een verschil ten opzichte van de voorgangers van deze paus. Hij stelt dat de kerk niet te paternalistisch moet optreden tegenover mensen die het iets anders doen dan de kerk het voor heeft', zegt Torfs op de Nederlandse Radio 1.

Torfs erkent dat het document niet echt progressief kan worden genoemd, maar wijst erop dat het Vaticaan ook minder conservatief is dan vroeger. 'Het Vaticaan is een tanker, en die veranderen erg traag van koers,' vertelde hij op VTM.

Toch is het document volgens Torfs vernieuwender dan het op het eerste gezicht lijkt. 'Zonder het met zoveel woorden te zeggen, roept hij op om gescheiden en hertrouwde kerkgangers tot de eucharistie toe te laten. Dat was voor zijn voorgangers onbespreekbaar', wist de Leuvense rector te vertellen aan *Het Nieuwsblad*.

Het homohuwelijk ziet Torfs niet zo snel aanvaard worden door de kerk. 'Over het homohuwelijk spreekt hij zich niet uit, hij zegt enkel dat hij er respect voor heeft. Ik denk dat we op dat punt nog een lange weg te gaan hebben. Ik had ook niet verwacht dat we hier op dat punt een aardverschuiving zouden meemaken. In Afrika bijvoorbeeld, waar de katholieke kerk sterk vertegenwoordigd is, zijn er nog veel landen waar homoseksualiteit strafbaar is. Dan kan je niet van de paus verwachten dat hij nu ineens de deuren opent voor koppels van hetzelfde geslacht. Hij zegt wel dat we die mensen niet mogen veroordelen en zeker niet mogen verketteren.'

KATHOLIEK.NL

Mgr Gerard De korte: "Pauselijke aansporing voor een inclusieve kerk"

<http://www.katholiek.nl/actueel/korte-pauselijke-aansporing-voor-een-inclusieve-kerk/>

Mgr Hendriks: "Exhortatie ademt begrip en liefde voor mensen"

<http://www.katholiek.nl/actueel/mgr-hendriks-exhortatie-ademt-begrip-en-liefde-mensen/>

Mgr Eijk: "Leer verandert niet, nadruk op begeleiding"

<http://www.katholiek.nl/actueel/kardinaal-eijk-leer-verandert-wel-meer-begeleiding/>

KRO-NCRV Inspiratie

De Korte: "Paus wil inclusieve kerk"

<http://www.kro-ncrv.nl/inspiratie/nieuws/370-38789-de-korte-paus-wil-inclusieve-kerk>

Eijk: Communieverbod hertrouwd gescheidenen gehandhaafd

<http://www.kro-ncrv.nl/inspiratie/nieuws/370-38787-eijk-communieverbod-hertrouwd-gescheidenen-gehandhaafd>

Paus Franciscus herbevestigt afwijzing homohuwelijk

<http://www.kro-ncrv.nl/inspiratie/nieuws/370-38786-paus-franciscus-herbevestigt-afwijzing-homohuwelijk>

Zaterdag 9 april

DE MORGEN

p. 14: Paus houdt de kerk in het midden

'Gescheiden mensen mogen zich niet uitgesloten voelen' Maar: Geen expliciete uitspraak over heropname in de eucharistie 'Holebi's moeten respect krijgen' Maar: 'De kerk doet geen afstand van het huwelijk tussen man en vrouw' Geen enkele holebi of gescheiden persoon mag worden uitgesloten, zo stelt paus Franciscus in een nieuw document. Maar tegelijkertijd blijft hij voorzichtig. 'Het is een eerste stap, al zal zijn nieuwe toon op lange termijn de leer veranderen.'

Meer medeleven en respect. Het is de rode draad in Amoris Laetitia, het nieuwste document van paus Franciscus. Op liefst 260 pagina's spreekt hij over 'de vreugde van de liefde' en maakt hij een einde aan een anderhalf jaar durend kerkelijk debat over het gezin en seksualiteit. Maar wie hoopte op ingrijpende veranderingen, zoals velen buiten de kerk deden, komt bedrogen uit. In zijn 'apostolische exhortatie' slaat Franciscus vooral een nieuwe toon aan, die hem onderscheidt van zijn voorgangers.

Niemand mag worden veroordeeld of uitgesloten, zo geeft de paus meermaals aan. Hij sluit de "onvolmaakte" katholiek in de armen en stelt de kerk open voor iedereen. Tegelijkertijd stelt hij dat hij "niet kan zorgen voor een nieuw pakket algemene regels". Zo zegt Franciscus niet onomwonden dat (hertrouwd) gescheiden mensen opnieuw moeten worden toegelaten tot de eucharistie, zoals vandaag in veel parochies al gebeurt. Wel mogen zij zich niet "uitgesloten voelen".

Zijn document is het orgelpunt na twee grote bijeenkomsten van bisschoppen, beter bekend als synodes. Vorig jaar oktober werd op de laatste synode duidelijk dat er veel onenigheid bestond tussen de bisschoppen. Franciscus moest, zoals deze krant al schreef, de progressieven te vriend houden zonder de conservatieven te zeer tegen de schenen te schoppen (DM 8/4). Het zegt wellicht genoeg dat hij in een voetnoot stelt dat de eucharistie "geen prijs is voor volmaakte mensen, maar een sterk medicijn voor de zwakken" en lijkt aan te geven dat pastoors geval per geval mogen beoordelen of een gescheiden persoon opnieuw mag deelnemen aan de eucharistie.

"Het is een politieke en voorzichtige tekst", zegt Rik Torfs, kerkjurist en rector van de KU Leuven. "Een jezuïtische aanpak, die ook bijzonder veel zegt. Ik zie hier toch een opening in. Een priester die categoriek de communie weigert aan hertrouwde echtgescheidenen zal het in de toekomst toch moeilijk krijgen. Een hardvochtige houding zal door de taal van Franciscus amper nog mogelijk zijn. Zo veegt hij de vorige pausen onrechtstreeks de mantel uit. Er staan nauwelijks verholten vingerwijzingen in naar Johannes Paulus II en Benedictus XVI, die veel onbarmhartiger spraken."

Veroordelingen vermijden

Franciscus, die zich uitsprekt tegen abortus, contraceptie en vruchtbaarheidsbehandelingen, pleit voor een liefdevolle kerk. Ook richting holebi's, die volgens de paus respect verdienen. "Ik wil benadrukken dat eenieder, ongeacht zijn seksuele voorkeur, in zijn waarde moet worden gelaten." Al geeft hij ook duidelijk aan dat het homohuwelijk niet mag worden vergeleken met het huwelijk tussen man en vrouw. "Er is geen enkele basis om een parallel te trekken tussen homoseksuele verbintenissen en het huwelijk als ontwerp van God. De kerk doet geen afstand van het ideaal van het huwelijk. Maar pastoors moeten harde veroordelingen vermijden."

Meermaals benadrukt de paus dat het huwelijk een heilige en onontbindbare verbintenis is tussen man en vrouw, al ziet hij in elke samenlevingsvorm wel iets goeds. Huwelijks- en gezinstheoloog **Thomas Knieps (KU Leuven)** noemt dat logisch. "We konden geen revolutie verwachten. We zien de paus zoals we hem kennen, als een pastoor. Hij stelt dat de kerk in het verleden te vaak een norm heeft geformuleerd en wil niet opnieuw die fout maken. Al had ik ook liever gehad dat sommige elementen, zoals de communie voor gescheiden personen, duidelijker waren geformuleerd. Nu kan iedereen, zowel progressieven als conservatieven, de tekst interpreteren zoals ze willen."

Een gevolg dat enkele uren na het vrijgeven van de tekst al duidelijk werd. Eerder progressieve (katholieke) media en bisschoppen gaven een radicaal andere draai aan het document dan hun conservatieve tegenhangers. "De paus houdt de kerk in het midden", zegt Knieps, die spreekt van een slimme strategie. "Ik denk dat hij een conservatievere basishouding heeft dan velen denken, maar dat hij al langer heeft ingezien dat de oude recepten niet meer werken. Hij heeft een pragmatische instelling. Ik zie dit als een eerste stap. **Zijn nieuwe toon zal op lange termijn de leer veranderen. Er is geen weg meer terug, al zal het langer duren dan sommigen onder ons hadden gehoopt.**" REMY AMKREUTZ

p. 22: Kans gemist, hipsterpus (opinie Tom De Cock)

Tom De Cock is radio- en tv-maker bij de openbare omroep, en ambassadeur van Wel Jong Niet Hetero. Hij woont met zijn man en adoptie dochter in Antwerpen en is auteur van En toen kwam jij.

Hoera, de paus heeft een brief aan ons geschreven! Amoris Laetitia - want hij blijft een klassiek romanticus. Over het gezin, en de liefde. Daar is maanden over nagedacht door een bisschoppensynode. Van ongetrouwde mannen. Zonder kinderen.

Er staat veel goed nieuws in de brief, die eigenlijk een boek is. Tientallen passages over verdraagzaamheid, openheid en modernisering. Een kleine hint over getrouwde priesters, wat broodkrumels voor gescheiden gelovigen, een voortdurend kritische interne blik. Ik ben in alle opzichten een leek, maar wie de tekst doorneemt, leest alvast geen Ratzinger. Franciscus is zoals steeds een ware verademing: zalvend, prutsend aan heilige huisjes, vol goede wil. Hij heeft zijn meest conservatieve volgelingen getemd. De volkse Argentijn, fervent Fiat 500-gebruiker, knuffelopa voor de jeugd, inspirator van miljoenenmassa's. Applaus.

Maar wie neerpent 'Ik wil benadrukken dat eenieder, ongeacht zijn seksuele voorkeur, in zijn waarde moet worden gelaten' en vervolgens onnoemelijk star blijft beweren dat zowel mijn trouwboekje als de liefde die mijn man en ik voor ons kind voelen duidelijk minder punten op de Schaal van God scoort dan die van eender welk heteroseksueel stel, had net zo goed de overige 259 pagina's van Amoris Laetitia niet kunnen schrijven. Elk woord van het document is daardoor hol en betekenisloos. Om nog te zwijgen over hoe jammer het is dat zo veel geleerde koppen tijd blijven steken in het verzet tegen iets dat geen enkel gevaar vormt voor onze maatschappij. Ik kan een paar prangender kwesties bedenken. Maar ik was niet uitgenodigd.

En kom nu niet aanzetten met 'Tom, we moeten ons toch niets aantrekken van die kalende bridgeclub in Rome?' - want de realiteit blijkt anders. Een minuut nadat de paus zijn brief op de post deed, stond ie op de homepage van The New York Times, The Guardian, CNN en deze krant. In Het Journaal op Eén werden er vijf volle minuten reportage en studiogesprek aan besteed. Dat allemaal zonder veel poging tot neutraliteit. Er werd ons breed verzekerd dat de paus het goed met ons voorheeft, en er werd door alle media aangenomen dat we daar ook effectief wakker van liggen.

Dit is de waarheid, ook in seculier Vlaanderen: er wordt door beangstigend veel mensen met argusogen naar dit soort moraliserende traktaten uitgekeken, en ze vormen elke dag de basis voor echte, pijnlijke uitsluiting van mensen die niets verkeerd doen, binnen en buiten de katholieke kerk. Zie ook de mensonterende discriminatiewet die deze week in Mississippi werd goedgekeurd. Anno 2016.

De gevaren van een religie die wanhopig blijft proberen om het dagelijks leven te organiseren, zijn in deze bange tijden duidelijk. De hipsterpauze heeft met deze synode en bijhorende conclusies een kans gemist om daarin visionair te zijn. Gelukkig zaaien mijn man, onze dochter en ik onze eigen 'amoris laetitia' wel. Zolang we mogen.

DE STANDAARD

p. 11: Paus breekt, voorzichtig, met het verleden

In een brief over de rol van het gezin roept paus Franciscus op om niet langer een steen te gooien naar wie niet kan voldoen aan het ideaalbeeld van de kerk. De Gentse bisschop, Luc Van Looy, heeft het over 'een ander gelaat van de kerk'. Progressieven vinden dat de tekst niet ver genoeg gaat.

Het document Amoris laetitia ('De blijdschap van de liefde') is de conclusie door de paus van twee bisschoppensynodes (in 2014 en 2015) over de rol van het gezin in de kerk.

Het gaat om een gevoelig thema: op de jongste bisschoppensynode in het najaar van 2015 stonden progressieve en conservatieve bisschoppen lijnrecht tegenover elkaar toen de houding tegenover holebi's en ongehuwd samenwonenden ter sprake kwam.

Amoris Laetitia is daardoor een delicate evenwichtsoefening geworden, en niet het revolutionaire manifest waarop progressieven en hervormingsgezinden in de kerk gehoopt hadden.

Het document bevestigt de traditionele kerkelijke leer over het huwelijk en bevat geen nieuw standpunt over gescheiden en hertrouwde gelovigen of over het homohuwelijk.

'Onvolmaakte katholieken'

En toch breekt de paus met het verleden. In een leeswijzer die het Vaticaan de voorbije dagen naar de bisschoppen stuurde, vraagt de paus dat de kerk een positieve en gastvrije benadering aanneemt tegenover gelovigen die niet in het traditionele gezinsmodel van de katholieke kerk passen: homostellen, gescheiden en hertrouwde mensen en andere 'onvolmaakte katholieken'.

'We moeten moeite doen om diversiteit te accepteren en het gesprek aangaan met wie anders denkt', zegt de paus, een houding die in contrast staat met het vermanende toontje waarop de voorgangers van Franciscus zich uitlieten over echtscheidingen en homoseksuele relaties.

'De kerk moet ook in zogeheten irreguliere situaties het goede proberen te zien en te waarderen', zegt de kerkleider.

Abortus

Paus Franciscus blijft zich wel uitspreken tegen abortus en (in mindere mate) contraceptie en veroordeelt nogmaals het seksueel misbruik in de kerk. Maar tegelijkertijd heeft hij kritiek op de kerk die het huwelijk 'te abstract' en 'te idealistisch' heeft voorgesteld. Priesters moeten erkennen dat er tussen theorie en praktijk nogal eens een kloof gaapt. 'We mogen het huwelijk niet excessief idealiseren.'

Er werd vooral uitgekeken naar Franciscus' standpunt over gescheiden en hertrouwde gelovigen. Die mogen op dit moment niet ter communie gaan, aangezien hun eerste huwelijk voor de kerk nog steeds geldt en ze dus in zonde zouden leven.

Aan dat principe verandert niets, al laat de paus een opening door te stellen dat priesters of bisschoppen geval per geval kunnen beslissen of een gescheiden en hertrouwde katholiek toch opnieuw ter communie kan gaan. Het is een praktijk die vandaag al in enkele parochies wordt toegepast.

Homohuwelijk

Wat homoseksualiteit aangaat wil de paus dat de focus verschuift naar een respectvolle betrokkenheid tussen de kerk en homo's. 'Ik wil benadrukken dat eenieder, ongeacht zijn seksuele voorkeur, in zijn waarde moet worden gelaten en met respect moet worden ontvangen', schrijft hij.

Maar het homohuwelijk gelijkschakelen met een traditioneel huwelijk doet de paus niet. 'Er is geen enkele basis om een parallel te trekken tussen homoseksuele verbintenissen en het huwelijk als ontwerp van God. De kerk doet op geen enkele manier afstand van het ideaal van het huwelijk.'

Geen weg terug

Volgens de Gentse bisschop, Luc Van Looy, toont de pauselijke brief een ander gelaat van de kerk. 'Het vertrekt vanuit de realiteit zoals die is, in al haar complexiteit en diversiteit.' Hij ziet de brief niet als een eindpunt, maar als een 'a point of no return'. 'De tijd terugdraaien zit er niet meer in.' (bvb, sco)

p. 10: Paus steekt 'onvolmaakte' katholieken hart onder de riem

Met de publicatie van een langverwachte brief hoopt Franciscus de katholieke kerk beter te doen aansluiten op het familieleven van de 21ste eeuw. 'De paus bekent hier echt kleur.'

Vaticaanwatchers beschouwen de publicatie van het 260 pagina's tellende 'Amoris Laetitia' - of 'de vreugde van de liefde' - nu al als een van de belangrijkste momenten tijdens het ambt van de paus. In het lijvige document roept de paus op tot begrip voor de 'onvolmaakte' katholieken. Hij geeft aan dat hij niet langer van zin is hen met de vinger te wijzen.

Franciscus heeft het in de eerste plaats over katholieken die zijn gescheiden en daarna opnieuw trouwen met een andere partner. Momenteel erkent de kerk een scheiding niet en leven hertrouwde katholieken dus in een staat van zonde. Daardoor kunnen ze in principe niet de communie ontvangen tijdens de eucharistieviering.

'Maar niemand mag voor altijd veroordeeld worden', zegt paus Franciscus nu. 'Ik spreek niet alleen over wie is gescheiden en daarna hertrouwt, maar over iedereen, en welke situatie dan ook.' Heel concreet maakt de paus de nieuwe 'regeling' wel niet. 'Ik kan geen algemene regels opstellen die op iedereen van toepassing zijn', aldus Franciscus.

Met de bijgeschaafde visie hoopt de paus de katholieke kerk beter te laten aansluiten op het reële familieleven van de 21ste eeuw. Naast hertrouwen heeft hij het ook over niet-getrouwde koppels die samenwonen en alleenstaande ouders. 'Elk land of regio kan oplossingen zoeken die beter aansluiten bij zijn lokale cultuur en tradities', klinkt het. Hij steekt zo duidelijk de hand uit naar katholieken die zich misbegrepen voelen door de kerk.

Al zoekt de paus in het beleidsdocument ook naar een evenwicht door aan verschillende katholieke waarden helemaal niet te raken. Franciscus zegt bijvoorbeeld geen argumenten te zien om het homohuwelijk op gelijke hoogte te stellen met het heteroseksuele huwelijk. Al roept hij wel op om 'iedereen te respecteren, los van de geaardheid'.

Over abortus stelt de kerk haar visie evenmin bij. 'Niemand heeft het recht om het leven in zijn eigen lichaam zomaar te beëindigen', aldus de Paus.

De brief is het eindpunt van een denkoefening waar de paus twee jaar geleden mee is begonnen. Analisten verwachten niet dat Franciscus nog veel verder zal gaan in de topics die hij daarbij heeft aangesneden. Al liggen er wel nog een aantal andere hervormingen op de plank. Het is bijvoorbeeld niet ondenkbaar dat Franciscus binnenkort het verplichte celibaat voor priesters in vraag stelt. Voorts is er sprake van een reorganisatie van het bestuur van de kerk en van de financiële structuur.

Daarmee stelt de paus zich resoluut op als een hervormer, zeker in vergelijking met zijn voorgangers. De paus hoopt naar eigen zeggen met 'Amoris Laetitia' de overheden aan te sporen meer in te zetten op steun aan families, bijvoorbeeld via de gezondheidszorg of het onderwijs. Hij vreest dat zonder ingrijpen de traditionele familiewaarden onder druk komen te staan door het hectische leven van de moderne maatschappij. SAMUEL HANEGREEFS

p. 10: 3 vragen aan Geert De Kerpel

1 Voelde Franciscus aan dat dit signaal nodig was?

'Toen de paus twee jaar geleden met deze denkoefening is begonnen, wist hij dat de kerk al de hele tijd met een kiezel in haar schoen zat rond onderwerpen zoals de familie en de seksualiteit. De meerderheid van de katholieken volgde zelfs helemaal niet meer. Dan zit je als bestuur met een groot probleem. Je bent dan aan het roepen in de woestijn. Zijn voorgangers waren ervan overtuigd dat ze moesten roepen in de woestijn. Franciscus vindt dat dat geen zin meer heeft. Hij kiest voor de verandering. In de brief van de paus komt het woord 'zonde' niet meer voor. Niemand wordt nog uitgesloten. Die visie was tot nu toe taboe. Er werd gevreesd dat ze zou leiden tot een relativisering van de katholieke leer. Maar Franciscus omarmt ze nu toch, zonder aan de onderliggende leer te raken. Daarom is zijn brief een scharniermoment. Ik schat het belang ervan hoog in.'

2 Distantieert hij zich daarmee niet van zijn voorgangers?

'We hebben hier een paus die rechtstreeks van een periode van tientallen jaren als bisschop in Buenos Aires naar Rome is gekomen. Hij heeft daar gevoeld dat mensen zich nog wel als katholiek omschrijven, en zelfs deelnemen aan de rituelen, maar zich niet meer echt voelen aangesproken. De rode draad in zijn brief is de mensen opnieuw aan te spreken. Zijn voorganger Benedictus was een studax en had die voeling veel minder.'

3 Aan de onderliggende leer raakt de paus niet. Neem de visie op het homohuwelijk.

'Nee, en dat had ik ook nooit verwacht. Dat gaat naar de diepe kern van de zaak. Het huwelijk is een heel apart statuut in de kerk. Men behoudt dat voor dat ene specifieke relatiemodel. Maar de houding tegenover de alternatieven is wel veranderd. De paus zegt dat ook homoseksuele relaties erkenning moeten krijgen, maar hij wil het woord 'huwelijk' niet gebruiken. Ook abortus blijft taboe. Het leven is heilig van de eerste tot de laatste dag. Daar zal geen enkele paus aan raken, of hij nu beschouwd wordt als vooruitstrevend of conservatief.'

Geert De Kerpel is hoofdredacteur van het katholieke weekblad Tertio.

GAZET VAN ANTWERPEN

p. 18: Paus roept op tot mildheid

Paus Franciscus heeft vrijdag een brief gepubliceerd over het familieleven. Hij laat de regels van de Kerk ongemoeid, maar roept wel op tot meer mildheid. "Wetten zijn geen stenen om mee te gooien", zegt hij. Progressieve gelovigen hadden gehoopt op echte hervormingen.

"Er is iets gewijzigd in de taal van de kerk", zei de Weense kardinaal Christoph Schönborn vrijdag bij de voorstelling van de 260 pagina's tellende brief van paus Franciscus over het familie- en gezinsleven. Het document maakte al veel verwachtingen en controverses los, in een ongebruikelijke sfeer van openheid.

1. Hoe kwam de brief tot stand?

Twee keer, in 2014 en 2015, verzamelde paus Franciscus honderden bisschoppen uit de hele wereld in Rome, om samen met gezaghebbende experts en leken in Rome wekenlang te vergaderen over het gezinsleven en familie. Vooral na de eerste zitting was er de verwachting (of de vrees, al naar gelang het kamp), dat Franciscus de kerkelijke leer op controversiële punten ging hervormen. Zaken als de communie voor mensen die na een scheiding een nieuwe relatie hebben of enige vorm van erkenning voor homoseksuele relaties: kwesties die de wereldkerk ook geografisch verdelen.

2. Wat is de aard van het document?

Franciscus wil de kerk beter doen aansluiten bij wat er écht aan de hand is op het gebied van relaties en familielevens. Hij schrijft dat hij de gelovigen meer wil verwelkomen. “Een herder kan niet volstaan met het toepassen van morele wetten, alsof het stenen zijn om naar mensenlevens te gooien”, klinkt het. Tegelijk wordt duidelijk dat Franciscus de regels ongemoeid laat. Van de hervormingen waarop 'progressieven' hoopten na de eerste synodezitting en uitspraken van de paus (“Wie ben ik om iemand die 'gay' is, te veroordelen?”), is concreet weinig te bespeuren. Sinds de tweede synodezitting in oktober gingen de conservatieven dan ook openlijk in het verzet.

3. Wat staat erin over gescheiden katholieken?

Op dit punt, waar de grootste verandering verwacht werd, is er geen formele breuk met de bestaande regel dat gescheiden gelovigen de communie niet kunnen ontvangen. Tegelijk noemt hij het rigide toepassen van de regels “niet behulpzaam”. “Niemand mag voor altijd veroordeeld worden. Oordelen die geen rekening houden met de menselijke complexiteit, moeten vermeden worden.” De paus opent daarmee de deur voor een meer individuele benadering

4. Wat zegt de paus over holebi-relaties?

Ook daar bevestiging van het 'traditionele' standpunt. “Ik zie geen reden om homoseksuele relaties overeenkomstig te noemen of zelfs maar in de verte gelijk te stellen met Gods plan voor huwelijk en familie”, schrijft Franciscus. Meer nog: hij veroordeelt internationale organisaties die druk uitoefenen op landen om het homohuwelijk in te voeren. Tegelijk veroordeelt Franciscus discriminatie en roept hij op tot respect voor iedereen, los van seksuele geaardheid. De paus geeft ook ruimte aan de culturele verschillen in zijn achterban. “Elk land of regio kan oplossingen zoeken die beter aansluiten bij zijn lokale cultuur en tradities.”

Marc Van De Weyer

HET LAATSTE NIEUWS

p. 15: Paus omarmt 'onvolmaakte' katholiek

Paus Franciscus blijft in zijn nieuwste brief voorzichtig. Hij ijvert, zoals verwacht, voor een warmer en verzoenend taalgebruik vanuit de Kerk ten opzichte van holebi's en gescheiden mensen. En het celibaat wordt - héél voorzichtig - ter discussie gesteld.

De brief is het orgelpunt van een anderhalf jaar durend debat over het gezin en de seksualiteit. Franciscus is er daarbij voor het eerst sinds lang in geslaagd om een open gesprekscultuur binnen de Kerk tot stand te laten komen. Veel progressieve gelovigen en niet-gelovigen hoopten dat de paus daar een krachtig vervolg aan zou geven. Zijn nieuwste document, dat 261 pagina's telt en formeel een 'apostolische exhortatie' wordt genoemd, draagt de titel 'Amoris Laetitia', ofwel 'Vreugde van de Liefde'. Paus Franciscus sluit er de 'onvolmaakte' katholiek in de armen.

Hij roept op tot meer medeleven en pleit voor een Kerk die zich openstelt voor gelovigen op wie tot dusver iets viel aan te merken, zoals gescheiden of hertrouwde mensen. Zij kunnen volgens de geldende leer niet ter communie gaan - tenzij ze afzien van seks met hun nieuwe partner - omdat hun eerste kerkelijk huwelijk niet zomaar nietig is te verklaren.

Franciscus vraagt ook respect voor homo's, maar hij onderstreept tegelijk de kerkelijke stelling dat er 'absoluut geen reden' is om de verbintenis van homo's gelijk te stellen aan het heteroseksuele huwelijk. Toch reageert Geert De Kerpel, hoofdredacteur van het katholieke weekblad 'Tertio', positief op het nieuwe traktaat. Hij heeft het over een "frisse pastorale aanpak", die wezenlijk verschilt van die in vorige documenten. "Deze enorme verandering van perspectief kan een grote vernieuwing inluiden", aldus De Kerpel. Hij verwijst naar de passage waarin Franciscus stelt dat er ook veel goeds zit in homoseksuele relaties en naar een hint over een mogelijke invraagstelling van het verplichte celibaat voor priesters.

HET NIEUWSBLAD

p. 19: Paus knijpt oogje dicht voor 'onvolmaakte katholieken'

*In een brief over de rol van het gezin roept paus Franciscus op om niet langer een steen te gooien naar wie niet kan voldoen aan het ideaalbeeld van de Kerk. Dus ook wanneer het gaat over mensen die een echtscheiding achter de rug hebben of homoseksueel zijn. Het lijkt een breuk met het verleden. **De Gentse bisschop Luc Van Looy spreekt zelfs over "een ander gelaat van de Kerk".***

"Niemand mag voor eeuwig veroordeeld worden", vindt paus Franciscus. "We moeten moeite doen om diversiteit te accepteren en het gesprek aangaan met wie anders denkt." Hij wil dat zijn Kerk een positieve en gastvrije benadering aanneemt tegenover gelovigen die niet in het traditionele gezinsmodel van de katholieke Kerk passen: homostellen, gescheiden en hertrouwde mensen en andere "onvolmaakte katholieken".

Een houding die in contrast staat met het vermanende toontje waarop zijn voorgangers zich vaak uitlieten.

Franciscus doet zijn oproep in het document *Amoris Laetitia*, ofwel De blijdschap van de liefde. Het is zijn conclusie na twee bisschoppensynodes in 2014 en 2015 over de rol van het gezin in de Kerk. En dat is een erg gevoelig thema: op de jongste synode, in het najaar van 2015, stonden progressieve en conservatieve bisschoppen lijnrecht tegenover elkaar toen de houding tegenover holebi's en on-gehuwd samenwonenden ter sprake kwam. *Amoris Laetitia* is daardoor een delicate evenwichtsoefening geworden, en geen revolutionaire manifest.

Gescheiden of hertrouwd

En toch breekt de paus met het verleden. Er werd vooral uitgekeken naar het standpunt van Franciscus over gescheiden en hertrouwde gelovigen. Die mogen op dit moment niet ter communie gaan. Aan dat principe verandert niets, al laat de paus een opening door te stellen dat priesters of bisschoppen geval per geval een beslissing mogen nemen.

Homohuwelijk

Wat homoseksualiteit betreft, wil de paus dat de focus verschuift naar een respectvolle betrokkenheid tussen de Kerk en homo's. "Ik wil benadrukken dat eenieder, ongeacht zijn seksuele voorkeur, in zijn waarde moet worden gelaten", schrijft hij. Maar het homohuwelijk gelijkschakelen met een traditioneel huwelijk doet de paus niet. "De Kerk doet op geen enkele manier afstand van het ideaal van het huwelijk."

Volgens de Gentse bisschop, Luc Van Looy, toont de pauselijke brief een ander gelaat van de Kerk. "Het vertrekt vanuit de realiteit, in al haar complexiteit en diversiteit." Hij ziet de brief niet als een eindpunt, maar als een point of no return. "De tijd terugdraaien zit er niet meer in."

Bart Van Belle en Stijn Cools

HET NIEUWSBLAD/ Oostende-Westhoek

p. 12: "Normaalste zaken blijven voor katholieke kerk onbespreekbaar"

"Als mensen zich afvragen hoe het mogelijk is dat moslimextremisten zo primitief en bekrompen denken, kunnen ze zich misschien eens hetzelfde afvragen van de katholieke kerk. De uitspraken van de paus mogen dan als 'progressief' beschouwd worden, in feite denkt hij nog altijd zoals zijn voorgangers in de middeleeuwen. Want zo veel vernieuwing zie ik toch niet in zijn 'Amoris Laetitia'. Alsof het zo'n grote toegeving is om gescheiden koppels die opnieuw het geluk hebben gevonden, weer de communie te geven. Intussen blijven de normaalste zaken van de wereld, zoals het homohuwelijk, voor de katholieke kerk onbespreekbaar. En dat is niet te vatten in 2016."

Berten Van Herp